

ANDRZEJ PETTYN

ESPERANTO LAŬ AMUZ-METODO

SKRYPT
DLA KURSU KORESPONDENCYJNEGO
JĘZYKA ESPERANTO

III SEMESTR

POLSKI ZWIĄZEK ESPERANTYSTÓW
WARSZAWA

ANDRZEJ PETTYN

ESPERANTO LAŬ AMUZ-METODO

SKRYPT

DLA KURSU KORESPONDENCYJNEGO
JĘZYKA ESPERANTO

III SEMESTR

POLSKI ZWIĄZEK ESPERANTYSTÓW
WARSZAWA

Do użytku wewnętrznego

Pow.Sp.Pr."Zespół" zam.787.73 n.3000 R-26

S Ł O W O W S T Ę P N E

Spełniając prośbę uczestników kursów korespondencyjnych uruchamiamy tytułem eksperymentu niniejszy kurs dla zaawansowanych. Z zamiarem zorganizowania takiego kursu nosiliśmy się już od dawna, ale zawsze na przeszkodzie stał nam brak odpowiedniego podręcznika. Takiego podręcznika nie mamy w dalszym ciągu, ale ponieważ z uruchomieniem kursu dla zaawansowanych dalej zwlekać już nie możemy, postanowiliśmy przygotować skrypt, który przynajmniej doraźnie - do czasu opracowania podręcznika na kursy wyższe - powinien zaspokoić nasze aktualne potrzeby.

Niniejszy skrypt nie pretenduje do miana systematycznego, metodycznie wystopniowanego kursu języka esperanto dla zaawansowanych. Jest to po prostu zestaw luźnych ćwiczeń językowych, umownie podzielonych na jednostki nazwane tu lekcjami, a których celem jest:

- a/ powtórzenie i utrwalenie materiału gramatycznego i leksykalnego kursu podstawowego, zawartego w podręczniku "Ĉu vi parolas Esperante?" A. Pettyna;
- b/ poszerzenie słownictwa absolwentów kursu podstawowego i zautomatyzowanie pewnej ilości struktur zdaniowych, niezbędnych dla spontanicznego posługiwania się językiem w określonych sytuacjach.

Wychodzimy z założenia, że po opanowaniu podstaw gramatyki i słownictwa należy dążyć do zdobycia większej biegłości w posługiwaniu się językiem, co osiągnąć można nie przez gromadzenie dalszych teoretycznych wiadomości z zakresu gramatyki, ale przez wielokrotne powtarzanie konkretnych struktur zdaniowych. Przykład poniżej podanego tekstu wskazuje, iż właściwie każdy tekst /zarówno pisany, jak i wypowiedziany/ składa się z pewnej ilości struktur zdaniowych; każdą strukturę zdaniową można utrwalić przez

wymianę poszczególnych jej elementów. Właśnie tego typu ćwiczenia wyrabiają niezbędne dla praktycznego posługiwania się esperantem sprawności i nawyki językowe.

Przyjrzyjmy się zdaniom w poniższym tekście; jest to paryska anegdotka dnia z lekcji 11.

/1/ Trupo de migranta teatro prezentas sian teatraĵon en malgranda urbeto. /2/ Bedaŭrinde la ludo de la aktorj ne konvenas al la gustoj de la spektantoj. /3/ En la spektejo komencas aŭdiĝi mokoĵ, malicaĵ vortoj, kaj fine agresivaj krioj. /4/ Unu el la aktoroj interrompas la ludon kaj rekte sin turnas al la publiko:

- /5/ Mi konsilas al vi, gesinjoroj, silentiĝi kaj konduti kviete, ĉar nia trupo estas pli multnombra ol vi!

Anegdotka zawiera pięć struktur zdaniowych. Zadaniem uczących się jest przeanalizowanie tych struktur, a następnie ich utrwalenie przez wymianę poszczególnych elementów.

W strukturze zdaniowej nr 1 możemy np. w miejsce "migranta teatro" podstawić "Nacia Teatro" /Teatr Narodowy/. Powstanie wtedy nowe zdanie o tej samej budowie, ale wypełnione nową treścią: "Trupo de Nacia Teatro prezentas sian teatraĵon en malgranda urbeto".

Dokonując wymiany innych elementów w miejsce "teatraĵon" podstawimy "komedion". Otrzymamy zdanie: "Trupo de Nacia Teatro prezentas sian komedion en malgranda urbeto". Zamiast "malgranda urbeto" podstawimy "Vroclavo". Powstanie zdanie: "Trupo de Nacia Teatro prezentas sian komedion en Vroclavo."

Istnieje niezliczona ilość możliwości podobnych podstawień. W trakcie przerabiania poszczególnych tekstów niniejszego skryptu i podstawianie nowych elementów z uwagi na jego ograniczoną objętość musimy siłą rzeczy ograniczyć się do kilku przykładów. Uczestników kursu zachęcamy natomiast, aby w każdym ze zdań - w miarę

możliwości - podstawili po co najmniej trzy nowe elementy. Ćwiczenia te utrwalają struktury zdaniowe, niejako zautomatyzują je. Najlepiej wypisywać je w zeszycie, np.:

ludo Bedaŭrinde la ludo de la aktoroj ne konvenas al la spektantoj.

kostumoj Bedaŭrinde la kostumoj de la aktoroj ne konvenas al la spektantoj.

plaĉas Bedaŭrinde la kostumoj de la aktoroj ne plaĉas al la spektantoj.

publiko Bedaŭrinde la kostumoj de la aktoroj ne plaĉas al la publiko. itp.

Treścią tekstów w niniejszym skrypcie są autentyczne, niekiedy groteskowe, niezwykle sytuacje zaistniałe w życiu. Praktyka dowiodła, że właśnie takie teksty uczący się najłatwiej zapamiętują, a przez to szybciej przyswajają sobie zawarte w nich struktury zdaniowe.

Zaleca się, aby przy korzystaniu ze skryptu zachowano następującą kolejność czynności:

1. ciche przeczytanie tekstu z wykorzystaniem słów podanych w SŁOWNICZKU;
2. ponowne ciche przeczytanie tekstu z pełnym zrozumieniem treści, ale już bez zaglądania do SŁOWNICZKA /niekiedy nastąpi to po kilkakrotnym powtórzeniu pierwszej czynności/;
3. kilkakrotne przeczytanie tekstu na głos;
4. podzielenie tekstu na struktury zdaniowe i napisanie nowych zdań wypełnionych częściowo nową treścią /ćwiczenia te należy wykonywać ściśle wg wskazówek podanych w niniejszym wstępie/;
5. wykonać ćwiczenia pisemne i przesłać je do sprawdzenia i oceny.

W oczekiwaniu na odesłanie poprawionych ćwiczeń pisemnych można już przystąpić do przerabiania następnej lekcji. Po otrzymaniu poprawionych ćwiczeń, należy dokładnie zapoznać się z poprawkami i uwagami wykładowcy, przeanalizo-

wać je i jeszcze raz przerobić daną lekcję, aby gruntownie utrwalić sobie zawarty w niej materiał językowy.

Z uwagi na przejściowy brak na rynku słowników polsko-esperanckich i esperancko-polskich, zachęcamy wszystkich uczących się, aby założyli sobie w specjalnych zeszytach, w porządku alfabetycznym, słowniczeki: polsko-esperancki i esperancko-polski i wpisywali do nich wszystkie nowe słowa pojawiające się w kolejnych lekcjach. Każde słowo należy wpisać jednocześnie do obu słowniczków. W SŁOWNICZKACH w niniejszym skrypcie, pod tekstami lekcji, podawać będziemy w zasadzie tylko te słowa, których nie znajdzie uczący się w słowniczku na końcu podręcznika "Ĉu vi parolas Esperante?". W przypadku wątpliwości, o znaczenie poszczególnych słówek zapytać należy nauczyciela.

Niniejszy skrypt jest ograniczony objętościowo, brak w nim większej ilości lektur. Z tego też względu zachęcamy wszystkich uczących się do zakupienia i samodzielnego przeczytania książek esperanckich dostępnych w Sekcji Wydawniczej PZE. Zachęcamy również do czytania na bieżąco czasopisma "Pola Esperantisto", które można zaprenumerować /przyjmowane są wyłącznie abonamenty roczne! / za pośrednictwem Przedsiębiorstwa Kolportażu "RUCH", Warszawa, ul. Towarowa 28. Wpłacając abonament należy zaznaczyć na przekazie "Prenumerata POLA ESPERANTISTO" na rok oraz podać nr indeksu 37 118. Prenumerata roczna wynosi tylko 36 zł.

Zamysł napisania niniejszego skryptu w tej właśnie konwencji zrodził się podczas I Wczasów Esperanckich OST "Gromada" w Międzyzdrojach /1971 r./, w czasie rozmów i dyskusji z Organizatorami imprezy i jej Uczestnikami, wśród których znajdowali się absolwenci i uczestnicy kursów korespondencyjnych ZG PZE. Autor skryptu pragnie podziękować Im w tym miejscu za Ich wkład w powstanie pracy. Autor skryptu dziękuje również

panu Kazimierzowi Gorzelokowi z Katowic, który jako pierwszy przerobił cały skrypt z maszynopisu zgłaszając wartościowe uwagi i propozycje, a tym samym wnosząc twórczy wkład w ostateczny kształt tej pracy oraz red. Jerzemu Grumowi za cenne uwagi językowe.

Kończąc przypominamy, że ćwiczenia pisemne z poszczególnych lekcji należy nadysłać do sprawdzenia w ilości minimum 2-3 miesięcznie. W przypadku poprawnego wykonywania ćwiczeń wykładowca może udzielić zgody na jednoczesne nadsyłanie zestawów prac pisemnych z 2-3 lekcji.

W niniejszym skrypcie często odwoływać się będziemy do podręcznika "¿u vi parolas Esperante?", rzadziej do skryptu używanego na I i II semestrze kursów korespondencyjnych ZG PZE.

1. Prace kontrolne należy pisać bardzo czytelnie z 3-4-centymetrowym odstępem z lewej strony i odpowiednio dużymi odstępami między wierszami, przeznaczonymi na ewentualne poprawki. Dużym ułatwieniem dla prowadzącego kurs są prace pisane na maszynie, /daski i łuczki można dopisywać ręcznie/.
2. Każdy uczestnik kursu ma swój numer, który powinien umieszczać na kopercie /w lewym górnym rogu/ i na każdym arkuszu prac kontrolnych /również w lewym górnym rogu/. Na każdym zestawie prac pisemnych należy na wstępie podać numer kolejnej lekcji, z której pochodzą. Prosimy o tym pamiętać, gdyż ułatwia to pracę administracji kursu i przyspiesza poprawianie prac kontrolnych.
3. Na kopercie oraz na arkuszu z zestawem prac kontrolnych należy umieszczać pełny i czytelny adres nadawcy. Mieszkańcy większych miast proszeni są o podawanie numeru urzędu pocztowego, mieszkańcy osad i wiosek proszeni są o podawanie poczty, powiatu i województwa. Ułatwia to pracę nam /mamy ponad 5 000 uczestników kursów na wszy-

stkich trzech semestrach! / i poczcie przyspieszając doręczanie przesyłek. Dziękujemy.

S E M E S T R I I I

/Nr uczestnika kursu/

Życzymy powodzenia w nauce!

"Jeśli znam dobrze język i wchłonąłem część podstawowego zasobu wiedzy, którą posiada każdy człowiek władający tym językiem, jeżeli znam przysłowia i porzekadła, jeżeli jestem w stanie ocenić jedrny dowcip tych, którzy tym językiem mówią, jeżeli bawią mnie ich żarty - to znaczy, że należę do ich wspólnoty i dzielę z nimi, przynajmniej w pewnym stopniu, świadomość językową".

/F.L.Billows "The Techniques
of Language Teaching"/

"Najbardziej stracony jest ten dzień,
w którym się nie śmiałeś..."

"La plej perdita estas tiu tago,
en kiu vi ne ridis..."

/Chamfort/

LEKCJA 1

La sendormeco estas tiam pli agrabla

La membroj de la "Klubo de malbone dormantaj esperantistoj" dum la kunvenoj interŝanĝas siajn spertojn.

"Kiam mi ne povas endormiĝi - foje deklaris la prezidanto de la Klubo - mi trinkas botelon da viskio."

Je la demando, ĉu li poste endormiĝas, li respondis:

"Ne, sed la sendormeco estas tiam pli agrabla!"

SŁOWNICZEK: membro członek; interŝanĝi wymieniać; deklari oświadczyć; viskio whisky; sendormeco /sen-dorm-eco/ bezsenność

A. Respondu al la demandoj: 1/ Kiel nomiĝas la Klubo? 2/ Kion faras ĝiaj membroj dum la kunvenoj? 3/ Kion foje deklaris la prezidanto de la Klubo? 4/ Ĉu li poste endormiĝas?

B. Respondu per maksimume kvin frazoj: Kion vi faras, kiam vi ne povas endormiĝi?

C. Traduku en la polan lingvon: 1/ senefikeco, 2/ senlaboreco, 3/ senceco

SŁOWNICZEK: efiki skutkować, odnosić skutek; efika skuteczny; senco sens; znaczenie; sensenca bezsensowny

- Ĉ. Do zdania: "Dum la kunvenoĝoj ili interŝanĝas siajn spertojn" podstawić pod "ili interŝanĝas siajn spertojn" kolejno: 1/ ili interŝanĝas poŝtmarkojn, 2/ ili diskutas pri literaturo, 3/ ili diskutas pri la seksa edukado de la junularo, 4/ ili interparolas en Esperanto, 5/ ili babilas pri futbalo, 6/ ili klaĉas pri belaj knabinoj
- Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

SŁOWNICZEK: poŝtmarko znaczek pocztowy; sekso płeć; seks; seksa seksualny, płciowy; eduki wychowywać; edukado wychowanie /przyrostek -ad/; junulo młodziwiec; junularo młodzież /przyrostek -ar/; klaĉi plotkować; futbalo /piedpilko/ futbol, piłka nożna; kolekti zbierać, kolekcjonować

- D. Respondu al la demandoj: 1/ Ĉu vi kolektas poŝtmarkojn? 2/ Ĉu vi ŝatas diskuti pri la seksa edukado de la junularo? 3/ Ĉu vi ŝatas klaĉi pri belaj knaboj /belaj knabinoj/? 4/ Ĉu vi interesigaĝas pri futbalo? 5/ Ĉu laŭ via opinio la polaj futbalistoj bone ludas? 6/ Pri kio vi interesigaĝas? 7/ Pri kio - laŭ via opinio - plej ŝatas klaĉi la viroj /la virinoj/?

L E K C J A 2

Ĉu la bela grekino ankoraŭ atendas lin?

La 25-jaraĝa samideano Roberto S. partoprenis junularan esperantistan seminarion sur la insulo Samos pri "Lingvaj problemoj de la mediteraneaj landoj". La seminario estis tre bone organizita kaj samideano S. estis tre kontenta pri la aranĝo.

Foje, kune kun la aliaj partoprenantoj de la seminario, li iris al la plago ĝui la sunon kaj

la maron. Sur la plaĝo li trovis botelon elĵetitan de la maro. En la botelo troviĝis paperfolio kun la jena enhavo:

"Mi estas 20-jaraĝa grekino, mi havas blondajn harojn kaj bluajn okulojn. Mi edziniĝos al tiu viro, kiu trovos ĉi tiun leteron. Mi atendas lin en la haveno Skyros. Li venu kun la trovita botelo kaj mi rekonos lin".

La letero estis skribita la 4-an de oktobro de la 1965-a jaro. Samideano S. tuj forlasis la seminarion kaj iris al Skyros, sed li deklaris al siaj geamikoj, ke li dubas, ĉu la bela grekino ankoraŭ atendas lin.

SŁOWNICZEK: mediteranea śródziemnomorski; Mediteraneo Morze Śródziemne; organizi organizować; arango impreza; partoprenanto uczestnik /partopren + imiesłów -anto, podręcznik str. 24/; plaĝo plaża; ĝui rozkoszować się /czymś/, doznawać /przyjemności/; ĝui la maron rozkoszować się morzem; ĵeti rzucić, elĵeti wyrzucić, elĵetita wyrzucony; paperfolio /paper + folio/; jena następujący; greko Grek; edziniĝi al wyjść za mąż za; temi pri chodzić o.

A. Respondu al la demandoj: 1/ Kiomaĝa estis samideano S.? 2/ Pri kio temis la seminario, kiun li partoprenis sur la insulo Samos? 3/ Kien li foje iris? 4/ Kiucele li iris al la plaĝo? 5/ Kion li trovis sur la plaĝo? 6/ Kiomaĝa estas la grekino? 7/ Kiajn harojn kaj okulojn ŝi havas? 8/ Kion ŝi promesis al la viro, kiu trovos ŝian leteron? 9/Kiam estis skribita la letero? 10/ Kion decidis fari samideano S.? 11/ Kion vi farus, se vi trovus similan botelon?

B. Elpensu kaj skribu mallongan scenon en la formo de dialogo pri la renkontiĝo de sami-

deano S. kun la grekino.

- C. Traduku en la polan lingvon: 1/ promesita, 2/ edukita, 3/ pridiskutita /pri-diskut-ita/, 4/ priparolita, 5/ priskribita

Powtórzyć: imiesłowy z "-it" /podręcznik, str. 24/ i przyimek "pri" /str. 184/.

- Ĉ. Do zdania: "Li venu kun la trovita botelo" podstawić pod "kun la trovita botelo" kolejno: 1/ kun la promesita monsumo, 2/ kun la menciita kolegino, 3/ kun la tralegita libro
Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

SŁOWNICZEK: mencii wzmiankować, wymienić; tralegi przeczytać

- D. La jenajn aforismojn traduku en la polan lingvon: 1/ La vivo similas al depeŝo - ĝi estas mallonga kaj plena de eraroj. 2/ Fibulo estas nur fibulo, eĉ se ĝi subtenas la pantalonon de ministro.

SŁOWNICZEK: aforismo aforyzm; la vivo similas la vivo estas simila; depeŝo depesza; fibulo agrafka, zapinka; teni trzymać; subteni podtrzymać

LEK C J A 3

Simfonio de febro

Angla kirurgo, sinjoro Richard de G., en la tempo libera de la laboro, komponas muzikverkojn pri la temoj, ligitaj kun sia profesio.

Lastatempe li komponis kvar simfoniojn. La titoloj de la simfonioj estas jenaj: "Simfonio pri febro", "Simfonio pri korinfarkto", "Simfonio pri epilepsio", "Simfonio pri meningito".

La kirurgo aŭdigas siajn muzikverkojn al la pacientoj antaŭ la operacio. Ilia influo celas anstataŭi narkozon.

SŁOWNICZEK: kirurgo /ĥirurgo/ chirurg; libera de la laboro wolny od pracy; korinfarkto /kor-infarkto/ zawał serca; epilepsio epilepsja, padaczka; meningito zapalenie opon mózgowych; aŭdi słyszeć; aŭdigi dać słyszeć, np. aŭdigi kanzonon odtworzyć /z płyty lub taśmy/, dać do posłuchania piosenkę; muzikverko /muzik-verko/ utwór muzyczny; celi mieć na celu, dążyć, zmierzać do; anstataŭ zamiast; anstataŭ zastępować /spełniać czyjąś funkcję/; narkozo narkoza

- A. Respondu: 1/ Kion faras la angla kirurgo en la tempo libera de la laboro? 2/ Kun kio estas ligitaj la temoj de liaj komponaĵoj? 3/ Kion li komponis lastatempe? 4/ Kion li faras kun siaj muzikverkoj? 5/ Kion li celas per tio?
- B. Skribu per maksimume dek frazoj, kion vi faras en la tempo libera de la laboro?
- C. Skribu mallonge: 1/ Kion vi pensas pri la metodo de la angla kirurgo? 2/ Kiel vi opinias, kio estas la plej ofta kaŭzo de la korinfarktoj?

Sovaĝa ansero

Malgraŭ protestoj, de sinjoro W. el Leeds en Britujo oni forprenis la permesilon pri ĉasado. La motivigo tekstis:

"Sinjoro W. estas tiagrade miopa, ke iutage li pripafis militaviadilon pensante, ke ĝi estas sovaĝa ansero."

SŁOWNICZEK: sovaĝa dziki; ansero gęś; permesilo /permes-ilo/ zezwolenie /dokument zezwalający na coś/; ĉasado polowanie /ĉas + ad-o/; motivigo motywacja, umotywowanie; la motivigo tekstis motywacja brzmiała /miała następujący tekst/; tiagrade /tia-grade/ w takim stopniu; miopa krótkowzroczny

/miopulo krótkowidz/; hipermetropa
dalekowzroczy /hipermetropulo dale-
kowidz/; iutage /iu-tage/ pewnego
dnia, kóregoś dnia; pripafi /pri-
-pafi/ ostrzelać; aviado lotnictwo;
militaviadilo samolot wojskowy /dosł.
wojenny/

- Ĉ. Respondu: 1/ Kion oni forprenis de sinjoro W.?
2/ Kion faris iutage sinjoro W.?
- D. Do zdania "De sinjoro W. oni forprenis la permesilon pri ĉasado" podstawić pod "la permesilon pri ĉasado" kolejno: 1/ la permesilon pri aŭto-stirado [= aŭto-kondukado], 2/ la permesilon pri biciklo-stirado, 3/ la permesilon pri naĝado
- Uwaga! Zamiast "permesilo" używa się również "rajtigilo" [= upoważnienie, uprawnienie] i "karto" /karta/. Np.: rajtigilo pri aŭto-kondukado, aŭto-karto, naĝkarto, naĝpermesilo, ĉasrajtigilo itp.

SŁOWNICZEK: stiri sterować, kierować, prowadzić /pojazd/; biciklo rower; rajti mieć prawo, rajtigi uprawniać, upoważniać

Powtórzyć: przyrostek "-il" /podr., str. 192/
i przyrostek "-ad" /str. 227/.

LEKCJA 4

Precedenta verdikto

La tribunalo en Brighton en Anglujo faris precedentan verdikton. Konato de sinjorino S. invitis ŝin al restoracio por komuna tagmanĝo. Kiam venis la momento por pagi la fakturon, montriĝis, ke la konato malaperis.

Sinjorino S. ne volis tamen pagi por la tagmanĝo. La tribunalo verdiktis, ke ŝi estas senkulpa, kaj konstatis, ke la viro, kiu invitas virinon por la tagmanĝo, havas la devon pagi la fakturon.

SŁOWNICZEK: precedento precedens 'używa się również formy "prededaco"/; tribunalo trybunał, sąd; verdikto wyrok, wyrok sądowy; verdikti wydać wyrok; konato znajomy; fakturo rachunek; montri pokazać, wskazać, okazać; montriĝi pokazać się, okazać się

- A. Respondu: 1/ Kien invitis sinjorinon S. ŝia konato? 2/ Kio montriĝis, kiam venis la momento por pagi la fakturon? 3/ Ĉu sinjorino S. volis pagi por la tamango? 4/ Kion verdiktis la tribunalo en Brighton?
- B. Respondu mallonge, kion vi pensas pri la verdikto?
- C. Do zdania: "Kiam venis la momento por pagi la fakturon, montriĝis, ke la konato malaperis" pod "la konato malaperis" podstawić kolejno: 1/ la konato ne havas monon, 2/ la fakturon nepre volas pagi la sinjorino, 3/ la sinjorino kaj ŝia konato malaperis
Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

Eksterordinara hobio

Eksterordinaran hobion havas Moskva arkitekto L.A. De multaj jaroj li kolektas... brikojn. En sia riĉa kolekto li jam havas kelkajn milojn da brikoj. La plej malnovaj devenas el la VI /sesa/ jarcento. La kolekto pezas du tunojn.

SŁOWNICZEK: brike cegła; tuno tona

- Ĉ. Respondu: 1/ Kion kolektas la Moskva arkitekto? 2/ Kiom pezas lia kolekto?
Powtórzyć: użycie biernika do oznaczenia wagi /str. 86/.
- D. Per maksimume dek frazoj priskribu vian hobion.

E. Traduku en la polan lingvon: Seniluziigo similas al leciono, kiun ĉiuj devus partopreni por ellerni ion.

SŁOWNICZEK: iluzie iluzja, złudzenie; seniluziigi rozczarować, pozbawić złudzeń; seniluziigo rozczarowanie /= elrevigo/

LEKCIJA 5

Analizo de sonĝoj

Usonaj sciencistoj el Universitato en la ŝtato Wirginia /= Virginio/ analizis la sonĝojn de 1000 studentoj kaj studentinoj de tiu ĉi universitato kaj konstatis, ke la enhavo de la sonĝoj de viroj kaj virinoj principe diferencas. En la sonĝoj de la virinoj aperas malpli da agresivaj agoj. Aliflanke la viroj pli ofte sonĝas pri fizika agresivo kaj ili havas pli da sonĝoj kun seksa enhavo.

SŁOWNICZEK: usona amerykański /Usono = Stany Zjednoczone/; ŝtato 1/ państwo, 2/ stan; analizi analizować; principe zasadniczo; principa zasadniczy; principe zasada; diferenci różnić się; agresiva agresywny; agresivo agresywność; agreso agresja; fizika fizyczny

- A. Respondu: 1/ Kion faris la usonaj sciencistoj?
2/ Pri kio pli ofte sonĝas la viroj?
E. Priskribu per maksimume dek frazoj unu el viaj sonĝoj - fikcian aŭ veran.

La revo de l'vivo

La revon de sia vivo realigis instalisto de akvoduktoj en Salzgitter. Per 300-metra dukto li kunligis sian loĝejon kun la proksima bierfarejo. Nun sufiĉas turni la kranon por laŭpla-

ĉe regali sin per la biero. La bierfarejo ĉiumonate sendas al li fakturon por la fortrinkita biero.

SŁOWNICZEK: instali instalować, zakładać; instalisto instalator; dukto przewód, "-ciąg" /akvodukto wodociąg; gasodukto gazociąg; bierfarejo /bier-farejo/ browar; fari robić, produkować; farejo wytwórnia; miejsce, w którym się coś produkuje, np.: ŝipo statek, ŝipfarejo stocznia; mono pieniądze, monfarejo mennica; /w tym znaczeniu używa się również "-produktejo", np. ŝipproduktejo, ale forma z "-farejo" jest bardziej powszechna/; kran kran, kurek; laŭplaĉe według uznania, dowolnie; regali częstować, raczyć, gościć, przyjmować czymś; regalo poczęstunek, gościna; forregali wyprosić /za drzwi/ "spławić", np.: ŝi bele lin forregalis ładnie go "spławiła"; regali sin per la biero raczyć się piwem; fortrinkita /for-trink-ita/ wypity

- C. Respondu: 1/ Kian revon havis la instalisto de akvoduktoj? 2/ Kion sendas al li ĉiumonate la bierfarejo?
- Ĉ. Traduku en la polan lingvon: 1/ Por ke mi ne devu forregali vin! 2/ Por ke mi ne devu diri al vi, kion mi pensas pri vi! 3/ Por ke mi ne devu diri al vi la veron! /= Ne devigu min diri al vi la veron!/=
- D. Respondu per maksimume dek frazoj: Kio estas via revo de l'vivo?

LEKCIJA 6

Petro de 85 infanoj

La 92-jaraĝa Hadĵi Arolas Tulavie, loĝanta sur Filipinoj, havis 30 edzinojn, kiuj naskis 85 infanojn. La nombro de liaj nepoj egalas al pli ol 700. Aktuale li intencas ankoraŭfoje edziĝi. "Mi sentas min sana kiel fiŝo, forta kiel bovo kaj eltenema kiel kamelo" - deklaris al ĵurnalisto la brava maljunulo.

SŁOWNICZEK: nepo wnuk; egala jednakowy, równy; egali al równać się, wynosić; aktuala aktualny; aktuale aktualnie; eltenema wytrzymały /el-ten-ema/; kamelo wielbłąd

- A. Respondu: 1/ Kiomaĝa estas sinjoro Tulavie? 2/ kie li loĝas? 3/ Kiom da edzinoj li havis? 4/ Kiom da infanoj naskis liaj edzinoj? 5/ Kiom da nepoj li havas? 6/ Kiel li sentas sin? Powtórzyć: liezebniki ĝlówne /str. 85/, przyimek "da" /str. 86/.
- B. Respondu mallonge: Kiel vi pensas, kio influas la bonan sanstaton de sinjoro Tulavie?

Ŝia plej bona flanko

Alfred Hitchcock, usona reĝisoro:

- Aktorinoj ofte estas tre infanecaj. Unuj estas afablaj, aliaj agresivaj, ankoraŭ aliaj - stultaj. Mi rememoras aktorinon, kiu turmentis min per la peto, ke mi filmu ŝin "de ŝia plej bona flanko". Mi respondis: "Kiel mi faru tion, se vi sidas sur ĝi?"

SŁOWNICZEK: infaneca /infan-ec-a/; filmi /s/filmować

- C. Respondu: 1/ Kiaj - laŭ Hitchcock - ofte estas aktorinoj? 2/ Per kio turmentis la reĝisoron iu aktorino? 3/ Kion li respondis al ŝi?

Ĉ. Do zdania: "Mi rememoras sinjorinon, kiu turmentis min per la peto, ke mi filmu ŝin" pod "mi filmu ŝin" podstawić kolejno: 1/ mi konfesu al ŝi amon, 2/ mi edziĝu al ŝi, 3/ mi forveturu kun ŝi al Sopot, 4/ mi helpu al ŝi en la lernado de Esperanto
Powtórzyć: zdania okolicznikowe celu /str. 103-104/.

Malfeliĉaj akcidentoj

El raporto pri Esperanto-kurso, kiun komencis frekventi 35 personoj: "... 34 personoj ĉesis frekventi la kurson pro la morto, malbona sanstato, geedziĝo aŭ aliaj malfeliĉaj akcidentoj..."

SŁOWNICZEK: akcidento wypadek /nieszczęśliwy/;
sanstato stan zdrowia

D. Respondu mallonge: Kiel vi pensas, kial la kursojn de fremdaj lingvoj ofte komencas multaj personoj kaj nur malmultaj finas ilin?

LEK C J A 7

Serĝento-anstataŭanto

Kiel skribis la ĵurnalo "Sztandar Młodych" /aprilo - 1971/, la publikigita lastatempe "blanka libro" pri la stato de la armitaj fortoj de la Unuiĝinta Reĝlando anoncas kreon de nova "formacio", verŝajne sen-precedenta en la historio. Nome estas fondota taĉmento, dume negranda, konsistanta el suboficiroj, kiuj estas prizorgontaj... la edzinojn de la soldatservantaj rekrutoj.

Tiuj "serĝentoj-anstataŭantoj", kiel oni nomas ilin en Britujo, estas regule vizitontaj la solecajn edzinojn de la soldatoj por ripari elektran instalaĵon, malŝtopi lavabon, kaj, en okazo de bezono, por servi al la soleca virino per societa konversacio.

La afero jam fariĝis objekto de ŝercoj, sed "serĝentoj-anstataŭantoj" verŝajne tamen havos limigitajn eblojn: laŭ la jam fiksita normo ĉiu el ili devos priservi 200 solecajn edzinojn de rekrutoj.

SŁOWNICZEK: publike publiczność; publika publiczny; publikigi publikować, ogłaszać; publikigita opublikowany; armi zbroić, uzbrajać; armita uzbrojony, zbrojny; unuiĝi /z/ jednoczyć się; unuiĝinta zjednoczony; reĝo król; reĝlando /reĝ-lando/ królestwo; anonci anonsovať, ogłaszać, zapowiadać; formacio formacja; estas fondota ma być utworzony; taĉmento oddział; negranda /ne-granda/; konsistonta el majacy się składać z ...; oficiro oficer; suboficiro podoficer; estas prizorgontaj mają zadbyć; soldatservi odbywać służbę wojskową; rekruto rekrut; serĝento sierżant; anstataŭanto zastępca; ŝtopi zatkać, napchać; lavabo umywalka; limo granica; limigi ograniczać; limigita ograniczony; normo norma; priservi obsłużyć; tasko

- A. Respondu: 1/ Kian taskon havos la nova "formacio" de la armitaj fortoj de Britujo? 2/ Ĉu la fiksita normo estas laŭ via opinio granda? 3/ Kion vi pensas pri "serĝentoj-anstataŭantoj"? Ĉu vi estas por aŭ kontraŭ tiu ĉi iniciato? Kial vi estas por aŭ kontraŭ?

Powtórzyć wg skryptu kursu korespondencyjnego /semestr II/ zastosowanie formantów "-ota" i "-onta" /podręcznik, str. 24/.

- B. Do zdania: "Estas fondota nova "formacio" pod "fondota nova formacio" podstawić kolejno: 1/ verkota nova libro, 2/ eldonota nova lernolibro de Esperanto, 3/ konstruota bela sta-

cidomo

- C. Do zdania: "Ili estas priservontaj la edzinojn de la soldatservantaj rekrutoj" pod "priservontaj la edzinojn de la soldatservantaj rekrutoj" kolejno podstawić: 1/ laborontaj en Krakovo, 2/ skribontaj ekzercojn, 3/ verkontaj novajn librojn

Citaĵo

Tennessee Williams, usona verkisto:

- La hodiaŭa realo estas vigla torento, en kiu svarmas homoj ne scipovantaj naĝi.

SŁOWNICZEK: citi cytować; realo rzeczywistość; vigla żwawy, bystry, żywy, rześki; torento potok, strumień; svarmi roić się; scipovanta/scipov-anta/

Ĉ. Traduku la citaĵon en la polan lingvon.

LEKCA 8

La plej belaj trompoj

En Francujo aperis libro priskribanta la plej efektajn trompojn. Jen du el ili, el la kategorio de tiuj, kiuj ĉirkaŭiras ĉiujn jurajn preskribojn.

En gazetoj aperis la jena anonco: "Por 5 frankoj mi havigas absolute perfektan rimedon kontraŭ puloj". Al tiuj, kiuj sendis la monon, la trompanto sendis perpoŝte malgrandan lignan tabuleton kun la instrukcio: "Metu la pulon sur la tabuleton kaj frapu ĝin forte per martelo!"

Kaj jen alia trompo: "Por 10 frankoj mi sendos kompletan de la fotoj de Nudeco..." La trompanto sendadis fotojn de la panoramo de negranda vilaĝo, kies nomo estas Nudeco...

SŁOWNICZEK: trompi oszukiwać; trompo oszustwo; trompanto oszust; efekta efektowy;

ĉirkaŭiri /ĉirkaŭ-iri/ obchodzić,
omijać; juro prawo, nauka o prawie;
jura prawny; preskribo przepis, roz-
porządzenie; havigi /hav-igi/ dos-
tarczać; rimedo środek, sposób; pulo
pchła; ligno drewno; ligna drewniany;
tabulo deska, tablica; tabuleto
/tabul-et-o/ deseczka, tabliczka;
martelo młot, młotek; nuda nagi, go-
ły; nudeso /nud-ec-o/ nagość

A. Respondu: 1/ Kion estas priskribanta la libro, kiu aperis en Francujo? 2/ Ĉu vi aŭdis pri aliaj similaj trompoj? Se jes, mallonge priskribu unu el ili.

B. Do zdania: "En Francujo aperis libro priskribanta la plej efektajn trompojn" pod "priskribanta la plej efektajn trompojn" podstawić kolejno: 1/ prezentanta famajn historiajn figurojn, 2/ analizanta la aktualan politikan situacion en la mondo, 3/ komentanta la lastajn arkeologiajn malkovrojn en Egiptujo

SŁOWNICZEK: komenti komentować; analizi analizo-
wać; figuro postać; kovri przykrywać,
zakrywać, okrywać; malkovri odkrywać,
odsłaniać, wyjawiać; malkovro odkry-
cie; arkeologio /= arĉeologio/ arche-
ologia

Powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

Powtórzyć: częśćkę słowotwórczą "-anta" /podręcznik, str. 24/.

Reguligo de postuloj

La "Gastronomia gvidlibro" ĉiujare aperanta en Britujo en la 1970 jaro enhavis liston de 1634 rekomendataj restoracioj kaj en la 1971 jaro ĝi enhavis liston de nur 1165 restoracioj. La aŭtoro de la publikaĵo klarigis al ĵurnalistoj:

- Sekvis siaspeca reguligo de la postuloj: ni pligrandigis la niajn, la restoraciistoj malgrandigis la siajn. Bedaŭrinde ĉiam malpli ofte oni povas ĉe ni bone manĝi...

C. Respondu per kelkaj frazoj: Kial laŭ via opinio la pola gastronomio estas malbona?

SŁOWNICZEK: reguligi regulować; gastronomio gastronomia; listo lista; rekomendata /rekomend-at-a/ polecany, zalecany; siaspeca /sia-speca/ swego rodzaju

Ĉ. Traduku en la polan lingvon la jenajn "Pensojn de homojn kaj nacioj": 1/ Se kisos vin kanajlo, kalkulu viajn dentojn. /juda proverbo/ 2/ Virino povas suferi silente, sed ŝi tiam devas esti sola en la ĉambro. /Sacha Guitry/ 3/ Ĉe malbona edzo, la edzino estas ĉiam stultata. /rusa proverbo/ 4/ Neniam estos feliĉa tiu, kiun turmentas la penso, ke iu estas pli feliĉa ol li. /Seneko/ 5/ Bona medikamento estas ofte amara por la buŝo, bona konsilo estas ofte malagrabla por la orelo. /japana proverbo/ 6/ Virinoj scias pri ĉio, eĉ pri la detaloj de la postnupta nokto de l'dioj. /Tekrito/

SŁOWNICZEK: kanajlo kanalia, łotr, nieszczemnik; proverbo przysłowie; silento milczenie; silente w milczeniu; amara gorzki; konsili radzić, doradzać; konsilo rada; nupto wesele, uroczystość weselna; postnupta nokto noc poślubna /dosł. poweselna/, używa się również "postgeedziĝa nokto"; dioj bogowie

Mi estas ĉefo de polico

La ĉefo de la polico en la loko B. en Britujo, sinjoro Harry A., estis veturanta per trajno en kupeo, en kiu estis transveturigata grupo de mensmalsanuloj. Iumomente la kupeon eniris flegisto gvidanta la grupon kaj komencis kalkuli siajn prizorgatojn: unu, du, tri, kvar, kvin. "Kaj kiu vi estas?" - li demandis sinjoron A. Tiam sinjoro A. respondis: "Mi estas ĉefo de la polico en la loko B.". "Ses" - diris la flegisto.

SŁOWNICZEK: polico policja /milico milicja; poli-
cisto policjant; milicisto milicjant;
milicejo komisariat milicji/; vetu-
ranta vetur-ant-a; kupeo przedział
/w wagonie/; transveturigi przewozić
/z miejsca na miejsce/ trans-vetur-
-igi; transveturigata /trans-vetur-
-ig-ata/ przewożony; menso umysł;
mensmalsanulo umysłowo chory; iuo-
mente /iu-momente/ w jakiejś chwili,
w pewnej chwili; prizorgato /pri-
-zorg-ato/ podopieczny; vertago jam-
nik; kanistro bańka; feteri śmier-
dzieć

- A. Respondu: 1/ Per kio estis veturanta sinjoro Harry A.? 2/ Kiaj homoj estis transveturigitaj en la sama kupeo? 3/ Kion iumomente komencis fari la flegisto gvidanta la grupon?
- B. Do zdania: "Sinjoro Harry A. estis veturanta per trajno en kupeo, en kiu estis transveturigata grupo de mensmalsanuloj" pod "transveturigata grupo de mensmalsanuloj" kolejno podstawić: 1/ transveturigata malgranda vertago, 2/ transportata kanistro da benzino, 3/ transportata fetoranta pakaĵo
- C. Do zdania: "Sinjoro Harry A. estis veturanta

- per trajno en kupeo, en kiu estis transveturigata grupo de mensmalsanuloj" pod "per trajno en kupeo" kolejno podstawić: 1/ per aŭtobuso, 2/ per kamiono
- Ĉ. Do tego samego zdania pod "estis veturanta per trajno en kupeo" kolejno podstawić: 1/ estis fluganta per aviadilo, 2/ estis naviganta per ŝipo en kajuto
- D. Do zdania: "Iumomente la kupeon eniris flegisto gvidanta la grupon" pod "gvidanta" kolejno podstawić: 1/ prizorganta, 2/ kontrolanta
- Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.
- Uwaga! Powtórzyć imiesłowy: "-anta" i "-ata" /podręcznik, str. 24/

Malbona negoco /pariza anekdoto/

Interparolas du posedantoj de vendejoj:

- Kiel prosperas viaj negocoj? - demandas unu el ili.

- Terure! - respondas la alia. - Antaŭhieraŭ mi vendis unu mini-jupon, hieraŭ mi vendis monon, kaj hodiaŭ estas eĉ pli malbone... Ĝuste hodiaŭ venis tiu antaŭhieraula klientino kaj reportis la aĉetitan mini-jupon asertante, ke ĝi estas tro provoka por la viroj kaj postulis redonon de la mono!

SŁOWNICZEK: negoco interes handlowy lub pieniężny; mini-jupo mini-spódniczka; /midi-jupo, maksijupo, mini-modo ktp./; reporti /re-porti/ przynieść spowrotem; aserti twierdzić; provoka prowokujący; redoni /re-doni/ oddać, zwrócić

- E. Do zdania: "Ŝi reportis la aĉetitan mini-jupon asertante, ke ĝi estas tro provoka por la viroj" pod "reportis" i "mini-jupon" odpowiednio w kolejności podstawić: 1/ resendis - fotoalbumo, 2/ relegis - gvidlibron pri la geedza.

vivo

Powtórzyć przedrostek "re-" /podręcznik,
str. 227/

F. Respondu per maksimume 10 frazoj: Kion vi pen-
sas pri la mini-modo?

LEK C J A 10

Agrabla akuzo /pariza anekdoto/

Renkontiĝas du pensiuloj:

- Kio nova ĉe vi? - demandas unu el ili. - Mi
jam delonge ne vidis vin.

- Jes... hm... mi ĵus forlasis malliberejon
post 8-monata karcerpuno pro perforto de junulino.

- Pro perforto de junulino? - ekkriis konsternite la konato. - En via aĝo de 90 jaroj? Ja tio ĉi estas ridinda!

- Komprenoble, ke tio ĉi estas ridinda, sed la akuzo estis por mi tiel agrabla, ke mi konfesis ĝin.

SŁOWNICZEK: akuzo oskarżenie; pensio emerytura; pensiulo emeryt; malliberejo /mal-liber-ej-o/ więzienie; karcer karcer, ciemna cela więzienna; puno kara; perforti gwałcić; perforto gwałt; konsterni konsternować, zmieszać; konsternite /konstern-it-e/ z konsternacją, będąc zmieszonym; konfesi wyznać, przyznać się; suspekti podejrzewać, posądzać
Po "konfesi" używa się biernika /konfesi krimon przyznać się do zbrodni, konfesi pekojn wyznać grzechy, wyświadać się z grzechów/

A. Do zdania: "Komprenoble, ke tio ĉi estas ridinda" pod "ridinda" kolejno podstawić: 1/ suspektinda, 2/ laŭdinda, 2/ puninda, 4/ kredinda, 5/ kaŝinda, 6/ vidinda, 7/ akceptinda

Powtórzyć przyrostek "-ind" /podręcznik, str. 202/

Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

Per kio vi gvidas vin?

La direkcio de unu el la vardomoj en Stokholmo sin turnis al la klientoj kun la jena demando: "Per kio vi gvidas vin alprenante decidon pri la aĉeto de tiu aŭ tiu varo?" La plej ofta respondo de la viroj tekstis: "Mi faras la aĉetojn laŭ la komisioj de mia edzino".

SŁOWNICZEK: gvidi sin kierować się; per kio vi gvidas vin? czym się kierujesz? vardomo dom towarowy; sin turni /turni sin/ zwrócić się; alpreni decidon podjąć decyzję; komisii zlecać, polecać, poruczać; komisio polecenie, zlecenie

B. Do zdania: "Per kio vi gvidas vin alprenante decidon pri la aĉeto de tiu aŭ tiu varo?" pod "alprenante decidon pri la aĉeto de tiu aŭ tiu varo" kolejno podstawić: 1/ elektante lokon por via libertempo? 2/ aĉetante librojn? 3/ lernante Esperanton? Powtórzyć imieszowy z formantem "-ante" /podręcznik, str. 24/

C. Respondu per maksimume 10 frazoj: Per kio vi gvidas vin lernante Esperanton?

Nuligo de leĝo

La brita parlamento ĵus nuligis leĝon el la 1667 jaro, surbaze de kiu oni punbruligis sur ŝtiparo personojn, kiuj false prognozis la veteron. "Times" skribis lige kun tio: "La britaj meteorologoj finfine povas nun facile ekspiri".

SŁOWNICZEK: nuligi anulować; surbaze na podstawie /sur-baze/; bazo baza, podstawa; bruli palić się, spalać się; bruligi palić, spalać; punbruligi

/pun-bruligi/ spalić za karę; ŝtupo kłoda, kłoc, polano; ŝtiparo stos /drewna/; w znaczeniu "spalić na stosie" używa się również "ŝtiparumi" /ŝtipar-umi/; falsa fałszywy; prognozi zapowiadać, ustalać prognozę; prognozo prognoza, spedziewany przebieg; meteologo meteorolog; meteologio meteorologia; spiri oddychać; facile ekspiri odetchnąć z ulgą
 Uwaga! Jedno ze znaczeń przyrostka "-um" wskazuje, iż służy on do wyrażania sposobu egzekucji w sposób podany przez rdzeń: kruco krzyż - krucumi ukrzyżować, ŝtone kamień - ŝtonumi ukamienować

- Ĉ. Respondu: 1/ El kiu jaro estis la leĝo, kiu ĵus nuligis la brita parlamento? 2/ Pro kie iam oni punbruligis homojn en Britujo? 3/ Kion povas nun fari la britaj meteologoj?
- D. Traduku en la polan lingvon la vortojn de franca satiristo, Henri Jeanson: " - Kion mi deziras plej multe? Morti juna en pli maljuna aĝo".

L E K C J A 11

Minaco

Trupo de migranta teatro prezentas sian teatraĵon en malgranda urbeto. Bedaŭrinde la ludo de la aktoroj ne konvenas al la gustoj de la spektantoj. En la spektejo komencas aŭdiĝi morkoj, malicaj vortoj kaj fine agresivaj krioj. Unu el la aktoroj interrompas la ludon kaj rekte sin turnas al la publiko:

- Mi konsilas al vi, geseinĵoroj, silentiĝi kaj konduti kviete, ĉar nia trupo estas pli multnombra ol vi!

SŁOWNICZEK: minaci grozić; minaco groźba; trupo trupa, zespół aktorski; migri wędrować; migranta wędrujący; migranta teatro wędrowny teatr, teatr objazdowy; konveni być odpowiednim, stosownym; spekti oglądać spektakl /również przez telewizję, np. spekti televidon = rigardi televidon/; spektanto widz; spektejo widownia /miejsce dla widzów/; spektantaro widownia /zbiór, zespół widzów/; sin turnas zwraca się; konsili radzić, doradzać; silenti milczeć, być cicho; silentiĝi zamilknąć; multnombra /mult-nombra/ liczny

- A. Respondu: 1/ Kion kaj kie prezentas la trupo? 2/ Kiel plaĉas al la spektantoj la ludo de la aktoroj? 3/ Kio komencas aŭdiĝi en la spektejo? 4/ Kion faras unu el la aktoroj? 5/ Kion kaj pro kio li konsilas al la publiko?
- B. Do zdania: "Mi konsilas al vi, gesinjoroj, silentiĝi" pod "silentiĝi" kolejno podstawić: 1/ kvietiĝi, 2/ sidiĝi, 3/ stariĝi kaj foriri el la salono, 4/ endormiĝi kaj elteni ĝis la fino de la spektaklo.
- Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski. Powtórzyć przyrostek "-iĝ" /podręcznik, str. 162/.

La verda kismaĵstro

Sur anonctabulo en la kongresejo de la Universala Kongreso de Esperanto en la loko L. oni povis tralegi anoncon, laŭ kiu evidentiĝis, ke samideano J. prenas sur sin la taskon rapide kaj honeste instrui al ĉiu ne pli ol 30-jaraĝa kongresanino la modernan kisarton.

6-minuta "leciono" kostis 60 stelojn.

Laŭdire la servojn de la kismaĵstro profitis dum la Kongreso 65 aliĝintaj kaj 4 nealiĝintaj kongresaninoj.

SŁOWNICZEK: majstro mistrz; kismajstro /kis-majstro/; kongresejo siedziba, miejsce kongresu; universala powszechny; preni sur sin la taskon wziąć na siebie zadanie; ne pli ol nie więcej /bardziej/ niż; kongresano uczestnik kongresu; arto sztuka; kisarto sztuka /umiejętność/ całowania; stelo nazwa monety esperanckiej mającej pokrycie w Banku Holenderskim /monety tej używa się na międzynarodowych imprezach esperanckich; wartość jednej stelo wynosiła w roku 1970 - 0,075 dol./; laŭdire jak powiadają, podobno; aliĝi /al-iĝi/ przyłączyć się, przystąpić do; tu: zgłosić się i zapisać się; aliĝinta zgłoszony, zapisany na; nealiĝinta /ne-aliĝinta/; anonctabulo tablica ogłoszeń; profiti /s/korzystać

C. Respondu: 1/ Kion oni povis legi sur la anonctabulo? 2/ Kiuspecan taskon prenas sur sin samideano J.? 3/ Al kiomaĝaj kongresaninoj li estis preta instrui la modernan kisarton? 4/ Kiom kostis unu "leciono"? 5/ Kiom da kongresaninoj profitis liajn servojn?

Ĉ. Mallonge respondu: Kiel vi pensas, ĉu tiaj "lecionoj" povas havi propagandan signifon por Esperanto? Ĉu per tia instruado oni povas varbi novajn membrojn por la esperantistaj asocioj?

SŁOWNICZEK: speco rodzaj, gatunek; kiuspecaĵ jakiego rodzaju?; varbi /z/werbować; pozyskać /zwolenników/; asocio związek /organizacja/

D. Traduku en la polan lingvon: 1/ En ĉiu homo fakte enestas tri homoj: unu, kiu parolas, dua, kiu aŭskultas kaj tria, kiu scipovas silenti. /Casanova/ 2/ La teatraĵoj similas

al virinoj: tiuj, kiujn oni plej malmulte
komprenas, ĝuas la plej grandan popularecon.
/Dajtek/ 3/ La homo estas tiam eternigita,
kiam oni baptis per lia nomo iun mangajon.
/Igor Strawiński/

E. Traduku la jenan kalamburon: "Mi estas elĉer-
pita! - ekĝojis la eldonkvanto de romano.

SŁOWNICZEK: enesti tkwić, być w; eterna wiecz-
ny; eternigi uwiecznić; bapti och-
rzcić /baptopatro ojciec chrzestny/;
ĉerpi czerpać; elĉerpita wyczerpany
/także w znaczeniu przenośnym/;
kvanto ilość; eldoni wydawać /np.
książki/; eldonkvanto nakład /ksią-
żki/; romano powieść

L E K C J A 12

La nigra serio

/Pariza anekdoto el la serio de la tiel nomata
"nigra humoro"./

Renkontiĝas du posedantoj de sepultentreprenoj.

- Nu - demandas la unua - ĉu vi havis hodiaŭ bonan tagon?

- Jes, respondas la alia - mia firmao ricevis mendon por prizorgo de tri sepultoj. Kaj vi?

- Ĉe mi terure, neniuj sepultoj. La nigra serio daŭras jam la kvinan tagon.

SŁOWNICZEK: serio seria; posedi posiadać; pose-
danto posiadacz, właściciel; sepulti
grzebać zmarłego, urządzać pogrzeb;
sepultoentrepreno /sepulto-entrepreno/
przedsiębiorstwo pogrzebowe,
zakład pogrzebowy;

A. Do zdania: "Kia firmao ricevis mendon por prizorgo de tri sepultoj" pod "por prizorgo de tri sepultoj" kolejno podstawić: 1/ transvetu-

rigo de mebloj, 2/ transplanto de arbo, 3/
translokigo de domo, 4/ transdono de floroj.
Powtórzyć przyimek "trans-" w funkcji przed-
rostka /str. 203-204/.

Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po
esperancku wraz z przekładem na język polski.

Kiel sin distri en la lito?

Lastatempe la cenzuro en Aŭstralio malperme-
sis vendadon de la jene titolitaj libroj:

1. "Malfacilaĵoj kun franca edzino", 2. "Kiel
sin distri en la lito?", 3. "Al ĉiu venos la
ĝuomomento".

Kiel montriĝis pli poste, la temoj de tiuj
ĉi libroj estis jenaj: 1. Preskriboj de la kui-
rarto. 2. Kurneto de ludoj por malsanaj infanoj.
3. Tenisludo.

SŁOWNICZEK: distri zabawić, bawić, rozrywać;
sin distri /= distri sin/ bawić się,
rozerwać się; cenzero cenzura;
ĝuomomento /ĝuo-momento/ chwila roz-
koszy; montriĝi okazać się; kurneto
/kun-meto/ zestaw; tenisludo /tenis-
-ludo/ gra w tenisa

B. Skribu en Esperanto tri proponojn de bonaj ti-
toloj por tiu ĉi "Koresponda Kurso de Esperan-
to" laŭ kiu vi nun lernas.

C. Respondu: 1/ Kion malpermesis la cenzuro en
Aŭstralio? 2/ Kio montriĝis pli poste?

Ĉio estas en ordo /roma anekdoto/

Usona turistino alvokas helpon de policisto.

- Sinjoro - ŝi diras - iu viro pinĉis min je
la gluteo!

- Kiu? - demandas la policisto.

- Tiu! - ŝi montras fortike "ĉarpentitan"ulon
apud kiosko kun glaciaĵoj.

- Ĉio estas en ordo! - diras la policisto.

- Mi konas lin, Li estas sufiĉe fidinda homo...

SŁOWNICZEK: usona amerykański; turisto turysta; alvoki przywoływać, wzywać; pinĉi szczypać; gluteo pośladek; /iu viro pinĉis min je la gluteo = iu viro pinĉis mian gluteon/; gluteoj pośladki; postaĵo tyłek /w znaczeniu wulgarnym używa się "pugo"/; fortika mocny, silny /z wyglądu/; ĉarpenti ciosać; ĉarpentisto cieśla; w przenośni: fortike ĉarpentita viro silnie /mocno/ zbudowany mężczyzna; ulo /przyrostek "-ul"/ osobnik, "facet"; fidi ufać, zaufać, polegać na kimś, czymś; fidinda godny zaufania, pewny

Ĉ. Respondu: 1/ Kial la usona turistino alvokis helpon de policisto? 2/ Kion diris la policisto?

D. Do zdania: "Li estas tre fidinda homo" pod "fidinda" kolejno podstawić: 1/ kredinda, 2/ ridinda, 3/ admirinda

Wszystkie nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski. Powtórzyć przyrostek "-ind" /podręcznik, str. 202/.

E. Respondu per maksimume 10 frazoj: Kion devus fari virino, se ŝi troviĝos en la situacio de la usona turistino? Kiamaniere oni devus reagi je tia konduto de huligano?

F. Traduku la jenajn pensojn: 1/ Ju pli aĝa estas la homo, des pli bone li scipovas aprezi la arton de konstruiva silento. 2/ La kapo similas al paraŝuto: ĝi bone servas nur tiam, kiam ĝi estas malfermita. 3/ Jes, sinjorinoj! Ĉiuj viroj estas pape-raj tigroj, sed ili vin amas!

SŁOWNICZEK: aprezi docenić, doceniać; konstruiva konstruktywny; silento milcze-

nie; paraŝuto spadochron; tigro
tygrys

LEKCA 13

Famulo /londona anekdoto/

Direktoro de filmproduktejo akceptas kandidatojn por malgranda rolo postulanta bonan scipovon de ĉevalrajdado.

- Kiel vi nomiĝas? - li demandas laŭvican kandidaton.

- Shakespeare.

- Kaj kiu estas via antaŭnomo?

- William.

- Ho, ho, vi havas faman nomon!

- Ne estas mirige - modeste respondas la kandidato - jam de 15 jaroj mi estas ĵokeo...

SŁOWNICZEK: filmproduktejo /film-produkt-ej-o/
wytwórnia filmów; rajdi jechać
/wierzchem/, np. rajdi ĉevalon
/= rajdi sur ĉevalo/ jechać na koniu;
ĉevalrajdado jazda konna; laŭvica
kolejny; ĵokeo dżokej

A. Respondu: 1/ Por kiuspeca rolo akceptis kandidatojn la direktoro? 2/ Pro kio estis fama la kandidato?

B. Do zdania: "Direktoro de filmproduktejo akceptas kandidatojn por malgranda rolo postulanta bonan scipovon de ĉevalrajdado" pod "ĉevalrajdado" kolejno podstawić: 1/ montgrimpado, 2/ naĝado, 3/ remado, 4/ boksado, 5/ skermado.

Nowo powstałe zdania wypisać po esperancku wraz z przekładem na język polski.

Powtórzyć przyrostek "-ad" /podręcznik, str. 227/.

SŁOWNICZEK: grimpi wspinać się, wdrapywać się; montgrimpado /mont-grimpado/; remi wiosłować; boksi boksować; skermi uprawiać szermierkę

Pekkonfeso laŭ la usona maniero

Paroĥestro en Sainte-Gertrude en Missouri en Usono elpensis plilertigon de la pekconfesado. La aŭtomobiloj de la pastroj el la paroĥo estas ekipitaj per krado lokita en la fenestro, transe de la ŝofora sidloko. Ili venas per siaj aŭtomobiloj-konfesejoj al la aŭtomobiloj de kredantoj, levas la kradon kaj la pekconfeso povas okazi sen eliro el la aŭtomobilo.

SŁOWNICZEK: peko grzech; konfesi znaczy również: spowiadać się; maniero sposób; paroĥo parafia; paroĥestro /paroĥestro/ proboszcz; elpensi /el-pensi/ wymyślić; lerta zręczny, wprawy; plilertigo /pli-lert-ig-o/ usprawienie; ekipi wyposażać, zaopatrywać /w sprzęt/; ekipaĵo wyposażenie, ekwipunek; krado krata; ŝoforo szofer; sidloko /sid-loko/ miejsce siedzące; konfesejo konfesyjna; kredanto wierzący, wierny; levi podnieść /do góry/, unieść; eliro /el-iro/ wyjście /także: z sytuacji/

- C. Respondu: 1/ Kion elpensis la usona paroĥestro? 2/ Per kio estas ekipitaj la aŭtomobiloj-konfesejoj? 3/ Kiamaniere okazas la pekconfesado?
- Ĉ. Respondu: Ĉu vi aŭdis pri iu stranga elpensajo? Se jes, bonvolu ĝin priskribi per maksimume 10 frazoj.
- D. Do zdania: "La aŭtomobiloj de la pastroj el la paroĥo estas ekipitaj per krado lokita en fenestro" pod "per krado lokita en fene-

stro" kolejno podstawić: 1/ kurtonda sendoricevilo lokita apud la stirrado, 2/ brandoŝranketo lokita apud la sidloko de la ŝoforo.

SŁOWNICZEK: kurta /=-mallonga/ krótki; ondo fala; kurtonda krótkofalowy; sendoricevilo nadajnik-odbiornik radiowy; brandoŝranketo /brando-ŝranket-o/ barek

E. Traduku la jenajn eldirojn kaj opiniojn:

1/ Henri Vidal, franca aktoro: "Trinkante la blankan vinon oni pensas pri stultaĵoj, trinkante la ruĝan vinon oni parolas stultaĵojn, trinkante la ĉampanon oni faras stultaĵojn".

2/ Arthur Miller, usona verkisto: "Ni havas hodiaŭ multajn saĝajn kaj bone edukitajn junulinojn, sed eĉ la plej saĝa filino de Eva permesos, ke oni klarigu al ŝi, kio estas amo." 3/ Jean Genet, franca verkisto: "Nian eraon oni povas karakterizi per la konciza formulo: kosmaj vojaĝoj plus sekso." 4/ Georges Pompidou, la prezidento de Francujo, en 1970 konstatis: "Tri aferoj ruinigas la viron: virinoj, monludoj kaj senlima fido al fakuloj."

SŁOWNICZEK: erao era; konciza zwięzły; formulo formuła; senlima /sen-lim-a/; fido zaufanie; fakulo fachowiec

LEK C J A 14

Komuneco /franca anekdoto/

Edzino legas leteron, kiun ĵus alportis leterportisto kaj ŝi fariĝas malgaja.

- Mia kara - diras la edzo - diru sincere, kio okazis, kion vi kaŝas antaŭ mi. Ja ni promesis unu al la alia, ke ni ĉion travivos komune, ke ni dividos kun ni kaj niajn ĝojojn, kaj niajn tristojn...

- Bone - respondas la edzino. - Mi diros al vi. Ĝuste iu Maria sciigas al ni, ke ni fariĝos patroj de ŝia infano...

SŁOWNICZEK: travivi /tra-vivi/ przeżyć; ni dividos kun ni będziemy się dzielić ze sobą; tristo /= malĝojo/ smutek

A. Uložyc 5 róznych uzupełnien do zdania: "Ja ni promesis unu al la alia, ke..." /Przecież obiecaliśmy sobie wzajemnie, że.../ i wypisać je wraz z przekładem na język polski.

Preciza adreso

La brita poŝto transdonis en Peterborough leteron adresitan jene: "Vendejo kun ludiloj, troviĝanta sur la dekstra flanko de la vojo kondukanta al la fervojponto, tuj apud la vojkruciĝo kun la ŝoseo A-1, en la najbareco de la lokomotivejo."

SŁOWNICZEK: ponto most; fervojo kolej /fervojisto kolejarz/; kruco krzyż; vojkruciĝo skrzyżowanie dróg /analogicznie: stratkruciĝo/; ŝoseo szosa; najbaro sąsiad; najbareco sąsiedztwo; lokomotivo lokomotywa; lokomotivejo parowozownia; imagante wyobrażając sobie; stranga dziwny

B. Skribu simile strangan "precizan adreson" imagante, ke vi adresas vian leteron al iu via konkretu amiko aŭ amikino.

Pli bone iam ol neniam

En hospitalo en Turthe Creek /Usono/ al operacio de stomako subiĝis 62-jaraĝa sinjoro Curtis Kasbier, kiu de multaj jaroj suferis je senĉesa stomakdoloro. La kirurgoj elprenis el lia stomako du monerojn kaj staniolon, per kiu oni pakumas ĉokoladon. Kasbier deklaris post la operacio:

- Efektive, mi rememoras, ke antaŭ 50 jaroj, estante ankoraŭ malgranda knabo, mi englutis

ĉi tiujn objektojn, sed poste mi forgesis pri ili...

SŁOWNICZEK: subiĝi /sub-iĝi/ poddać się; kirurgo chirurg; elpreni /el-preni/ wyjąć; staniolo staniol; gluti łykać; engluti połknąć

C. Do zdania: "La kirurgoj elprenis el lia stomako du monerojn" pod "du monerojn" kolejno podstawić: 1/ dirkon, 2/ ringon, 3/ butonon, 4/ akvoimunon horloĝon.

SŁOWNICZEK: dirko wytrych; ringo pierścień, pierścionek, obrączka /w tym ostatnim znaczeniu częściej używa się "edzringo" lub "edzinringo"/; imuna odporny; akvoimuna wodoodporny /wodoszczelny/; akvoimuna mantelo płaszcz wodoszczelny /również: pluvmantelo - pluv-mantelo/

Ĉ. Traduku la jenajn pensojn: 1/ Se la lakto estas blanka, ne zorgu pri tio, ke la bovino estas nigra. /dana/ 2/ Oni devas tre ami la virinojn, por havi la rajton paroli pri ili malbone. /Sacha Guitry/ 3/ Sidante vi ne kaptos leporon. /negra/ 4/ Bofilo por bopatrino estas ĉiam nazmukulo. /negra/ 5/ La homo estas servisto de la tempo, kaj la tempo estas malamiko de la homo. /araba/ 6/ Por enamiĝinto - mi estas mi, vi estas vi, ni estas ni. Kaj ĉiuj ceteraj personoj estas fremdaj... /R.L. Stevenson/ 7/ Blinda amo havas ofte pli bonajn okulojn ol ni mem. /J.J. Rousseau/ 8/ Kiucele mensogi, se sufiĉas paroli la veron, por ke oni ne kredu vin. /Guy. de Maupassant/

SŁOWNICZEK: dana duński; leporo zajac; negra murzyński; nazmukulo /naz-muk-ul-o/ smarkacz; muko śluz; enamiĝinto /en-am-iĝint-o/ zakochany; fremda

obcy, cudzy; blinda ślepy; mensogi
kłamać

LEKCJA 15

Garantio de sukceso /pariza anekdoto/

Paciento plena de zorgemo pri la propra sanstato, demandas sian kuraciston:

- Bonvolu sincere diri al mi, ĉu ekzistas eblo kuraci ĉi tiun malsanon?

- Kompreneble! - respondas la kuracisto. - Mi jam havis kelkajn tiajn kazojn kaj mi kredas, ke ĉi-foje mi sukcesos...

SŁOWNICZEK: garantio gwarancja; kazo przypadek

A. Do zdania: "Bonvolu sincere diri al mi, ĉu ekzistas eblo kuraci ĉi tiun malsanon?" pod "kuraci ĉi tiun malsanon" kolejno podstawić:

1/ kuraci mian malsanon, 2/ aranĝi ĉi tiun aferon, 3/ aranĝi mian aferon, 4/ aĉeti ĉi tiun vicelementon, 5/ ŝanĝi ĉi tiun vicradon
Nowo powstałe zdania esperanckie wypisać wraz z przekładem na język polski.

Uwaga! Przedrostek "vie-" znaczy m.in. "zapasowy"; np.: elemento element, część; vicelemento część zapasowa; rado koło; vicrado koło zapasowe

Reklamacio

Al vendejo de antikvaĵoj venas kliento kun reklamacio konstatante, ke la aĉetitaj en la vendejo statuetoj el eburo estas falsaj antikvaĵoj el falsa eburo.

- Oni devas do supozi - respondas la vendisto kun plena kvieto - ke la elefanto ne havis verajm kaninojn, sed protezojn.

SŁOWNICZEK: antikvaĵo antyk, przedmiot zabytkowy; reklamacio reklamacja; reklamaci reklamować, składać reklamację;

statuo statua, posag; eburo kość słoniowa; kanino kiel; protezo proteza

B. Respondu mallonge: Ĉu vi ofte reklamacias en vendejoj? Ĉu vi havas iun specialan metodon de reklamaciado por reakiri la monon elspezitan por senvaloraĵo?

Konsilo

En la rubriko "Respondoj al legantoj" aperanta en la angla revuo "Wild life" oni povis legi: "Vi demandas, sinjoro, kion fari, se atakos vin leono kaj vi ne kunhavas armilon?" "En tiaj kazoj grimpu sur la plej proksiman arbon, kaj se en la proksimeco mankas arboj, ŝajnigu, ke vi mem estas arbo".

SŁOWNICZEK: leono lew; kunhavi /kun-havi/ mieć ze sobą; armilo broń; ŝajni wydawać się, zdawać się; ŝajnigi udawać, pozorować /coś/

C. Respondu: Kion vi konsilus /al la sinjoro/ fari en tia situacio?

Ĉ. Traduku la jenajn eldirojn kaj pensojn:

1/ Barbara Streisand, usona aktorino: "En Usono oni produktas nun filmojn tiel longajn, ke ili plejparte daŭras pli longe ol la geedza vivo inter la geaktoroj." 2/ M. Oppstetener, okcidentgermana industriisto: "La franca lingvo similas al virino: vi komprenas ŝin, sed vi ne scipovas ŝin bridi." 3/ Orson Welles, usona filmreĝisoro: "Se vi ĉagreniĝas per tio, kion aliaj homoj parolas pri vi, tio bedaŭrinde signifas, ke vi havas pli da estimo por la opinioj de aliaj personoj, ol por la propra opinio." 4/ Jules Renard, franca verkisto: "Homo vere libera estas tia homo, kiu scipovas rifuzi inviton ne menciante la motivojn."

SŁOWNICZEK: plejparte /plej-parte/ w większości; geedza vivo życie małżeńskie; okcidenta zachodni; okcidentgermana

zachodnio-niemiecki; industrio przemysł; industriisto przemysłowiec; bridi kiełzać, hamować, zakładać uzdę; ĉagreni martwić; ĉagreniĝi martwić się; rifuzi odmawiać; mencii wzmiankować; ne menciante nie wymieniając, nie wzmiankując

LEKCJA 16

Malnova konatino /pariza anekdoto/

Sufiĉe maljunan aktoron renkontas lia konato:

- De kiam - li demandas - vi konas vian kolegion, Patricia, kiu nun estas tiel fama?

- Mi konas ŝin de la tempo - respondas la aktoro - kiam ni ankoraŭ estis en la sama aĝo.

SŁOWNICZEK: konato znajomy; fama sławny

A. Do zdania: "Mi konas ŝin de la tempo, kiam ni ankoraŭ estis en la sama aĝo" pod "estis en la sama aĝo" kolejno podstawić: 1/ kune frekventis la duan klason de la elementa lernejo, 2/ kune libertempis en la kampadejo de "Gromada" en Międzyzdroje, 3/ kune lernis Esperanton

Tro da boneco por bestoj

Sinjoro Robert J. el Castle Rising /Britujo/ separiĝis disde sia edzino. Kiel motivon li menciis ŝian troan bonecon por bestoj. Montriĝis, ke lia edzino trovis kelkajn anasajn ovojn apud morta anaso. Ŝi kunprenis la ovojn hejmen kaj mem kovas ilin en la geedza lito... Sinjoro J. deklaris, ke li revenos al la edzino, kiam ilia hundo mortmordos la anasidojn...

SŁOWNICZEK: separi przeprowadzić separację; tro zbyt, nazbyt; troa nadmierny; anaso kaczką; ovo jajko; kunpreni zabrać ze sobą; kovi siedzieć na jajach, wysia-

dywaĉ jaja /kovkokino kwoka, kokino
kura/; mordi gryĉ; mortmordi /mort-
-mordi/ zagryĉ na ŝmierĉ; anasido
/przyrostek "-id"/ kaczatko; disde
/dis-de/ od /w odłáczeniu od/

- B. Respondu: 1/ Kion faris sinjoro Robert J.?
2/ Pro kie li separiĝis disde sia edzino?
3/ Kiam li revenos hejmen al la edzino?

Mallonge kaj klare

Al advokato venas kliento kaj komencas longe rakonti pri sia afero. La malpacientiĝinta advokato interrompas al li:

- Bonvolu paroli mallonge kaj klare pri kie temas. Mi mem implikos la aferon.

SŁOWNICZEK: malpacientiĝinta /mal-pacieno-iĝ-int-a/ zniecierpliwiony; interrompi przerwaĉ; impliki wikłaĉ, gmatwaĉ

- C. Respondu per maksimume 10 frazoj: Kia - laŭ via opinio - devus esti la perfekta advokato?
Ĉ. Do zdania: "La malpacientiĝinta advokato interrompas al li" pod "la malpacientiĝinta" kolejno podstawiĉ: 1/ la koleriĝinta, 2/ la entuziasmiĝinta, 3/ la embarasiĝinta, 4/ la elreviĝinta

SŁOWNICZEK: kolero gniew; koleriĝi rozgniewaĉ siĉ; entuziasmo entuzjizm; entuziasmiĝi /roz/entuzjizmowaĉ siĉ; embaraso embarras, kłopot; embarasiĝi kłopoteaĉ siĉ; elreviĝi rozczarowaĉ siĉ

- D. Traduku en la polan lingvon: 1/ La viro neniam devus malbone paroli pri la virinoj. Ili faras ĉi tion multe pli bone ol li. /Sacha Guitry/ 2/ Muŝo ne falos en la buŝon, kiu silentas. /abisinia proverbo/ 3/ La maljunaĝo estas bela periodo de la vivo, nur estas domaĝe, ke ĝi tiel malbele finiĝas. /A. Maurois/

4/ En ĉiu el ni loĝas tri uloj, el inter kiuj almenaŭ unu oni devus tuj forĵeti malantaŭ la pordon. /Parkinson/ 5/ La timo antaŭ la sendormeco kaŭzas, ke oni ne povas endormiĝi. /orienta proverbo/ 6/ La naturo estas samkiel la virino, ne al ĉiu ĝi montras sian efektivan ĉarmon. /V. Gogh/

SŁOWNICZEK: muŝo mucha; fali upadaĉ, spadaĉ, opadaĉ; domaĝe szkoda; forĵeti wyrzucić; samkiel tak samo, jak

LEKCA 17

Ĝusta propono

Dum divorca proceso geedza paro havanta tri infanojn ne povis interkonsenti, kiu el ili prenu du infanojn kaj kiu unu infanon. Fine la koleriĝinta edzino ekkriis:

- Bone, ni do atendu ĝis ni havos kvar infanojn!

La tribunalo unuanime akceptis la proponon.

SŁOWNICZEK: divorco /= eksedziĝo/ rozwód; interkonsenti uzgodnić /między sobą/; unuanime jednomyślnie /animo dusza/

- A. Respondu: 1/ Kion ne povis interkonsenti la divorcanta geedza paro? 2/ Kion en tia situacio proponis la edzino? 3/ Kion decidis, la tribunalo?
- B. Respondu per maksimume 10 frazoj: Kiel vi pensas, kio estas la plej ofta kaŭzo de la divorcoj? Ĉu laŭ via opinio oni povas iamaniere eviti ĉi tion?

Ridu

La poŝto en Amsterdamo funkciigis specialan telefonnumeron. Telefonante al tiu numero oni povas aŭdi spritaĵon. La spritaĵon oni ŝanĝas

ĉiutage. Se - telefoninte al la numero 21-181 kaj aŭskultinte la spritaĵon - oni ne ridas, oni povas sin distri aŭskultante dum 5 sekundoj la tondran ridon, registritan post la spritaĵo.

SŁOWNICZEK: spritaĵo dowcip, kawał; tondro grzmot; registri rejestrować /także: nagrywać na taśmę magnetofonową = surbendigi/; humursento poczucie humoru

C. Do zdania: "Se - telefoninte al la numero 21-181 - vi ne ridas, vi estas senigita je la humursento" pod "telefoninte al la numero 21-181" kolejno podstawić: 1/ aŭskultinte la spritaĵon, 2/ traleginte la epigramojn de Sztaudynger, 3/ rigardinte la satiraĵojn de Charlie.

Powtórzyć formant imiesłowu "-inte" /podręcznik, str. 24/.

C. Respondu: 1/ Kion funkciigis la poŝto en Amsterdamo? 2/ Ĉu ofte oni ŝanĝas la spritaĵon? 3/ Per kio oni povas sin distri post la spritaĵo? 4/ Ĉu laŭ via opinio estus utile funkciigi similan servon en Pollando?

D. Skribu en Esperanto mallongan spritaĵon, kiun vi konas kaj kiu, evidente, estas tradukebla en Esperanton, ĉar ja ne ĉiuj spritaĵoj estas tradukeblaj. Sub la Esperanto-teksto de la spritaĵo skribu ĝian pollingvan tradukon.

E. Traduku en la polan lingvon la jenajn pensojn de homoj kaj nacioj: 1/ De bagateloj dependas perfekteco, kaj perfekteco ne estas bagatelo. /Mikaelo Anĝelo/ 2/ Ne ĉiam parolu, kion vi scias, sed ĉiam sciu, kion vi parolas. /ĉina proverbo/ 3/ Evitu homon, kiu ne parolas, kaj hundon, kiu ne bojas. /nederlanda proverbo/ 4/ Multe da krio kaj malmulte da lano - diris diablo tondante katon. /finna proverbo/ 5/ Nur paser-timigilo povas havi senzorgan kapon. /turka proverbo/ 6/ Se vi havas la opinion de homo ellitiĝanta frumatene, vi povas dormi ĝis la tagmezo /juda proverbo/

7/ La proverboj estas eĥo de l'spertoj. /franca proverbo/ 8/ Kiam parolas la mono, la vero silentas. /rusa proverbo/

SŁOWNICZEK: Mikaelo Anĝelo Michał Anioł; boji czekać; tondi ciąć, krajać /nożyczkami/, tu: strzyc /tondilo nożyczki, nożyce; pasero wróbel; timi bać się; timigi straszyć; timigilo strach, straszycie, środek do odstraszania; eĥo echo; ĉina chiński; finna fiński; evidente oczywiście

LEK C J A 18

La plej solida civitano

En unu el negrandaj francaj lokoj oni anoncis konkurson pri la plej solida civitano de la urbo. Inter la multaj kandidatoj, kiuj skribe sin proponis, troviĝis la jena: "Mi preskaŭ de 5 jaroj ne fumis cigaredojn, mi ne drinkas, mi observas la higienon, mi ne kokras mian edzinon, mi estas kvieta, disciplinita, mi bone laboras, frue el-litiĝas kaj frue enlitiĝas, por nenio mi elspezas monon. Mi pensas, ke en la fino de decembro mi jam forlasos la malliberejon...

SŁOWNICZEK: solida solidny; w "Plena Ilustrita Vortaro" trzecie znaczenie tego słowa brzmi: "fidinda, ne kapricema, ne diboĉema": solida mastro; solida kaj serioza homo; solida horloĝo; kaprico kaprys; kapricema kapryśny; /używa się również "kaprica"/; diboĉi hulać; doboĉema skłonny do hulanki; fordiboĉi monon prehulać pieniądze; diboĉulo hulanka; civitano obywatel; higieno higiena; kokri zdradzać /w małżeństwie/; kokrito rogacz

A. Respondu: 1/ Konkurson pri kio oni anoncis en unu el negrandaj francaj lokoj? 2/ Per kio karakteriziĝis la kandidato menciita en la teksto?

B. Respondu: Se, ekzemple, oni aranĝus tian konkurson en iu pola urbo, al kiuj kondiĉoj - viaopinie - devus konformi kandidato por la titolo de la plej solida civitano?

SŁOWNICZEK: konforma odpowiedni, stosowny, zgodny;
konforma al zgodny z, odpowiedni do;
konformi al być stosownym, odpowiednim do

Neatendita situacio

Subite mi rimarkis, ke mi troviĝas sur la Placo de Defiladoj en Varsovio apud la Palaco de la Kulturo kaj Scienco surhavante nur bankostumon kaj ĉapelon.

SŁOWNICZEK: neatendita /ne-atend-it-a/ nieoczekiwany; defilado defilada; surhavante /sur-hav-ant-e/ mając na sobie; surhavi mieć na sobie; surmeti /sur-meti/ włożyć na siebie; bankostumo /bankostumo/ kostium kąpielowy

C. Skribu mallonge laŭ via fantazio, kiamaniere okazis ĉi tiu neatendita situacio.

Bonŝanculo /pariza anekdoto/

Biciklisto veturanta kun granda rapideco frapfaligas preterpasanton. Li haltas kaj helpas al sia viktimo leviĝi kaj li diras:

- Ho, vi estas bonŝanculo, ke mi hodiaŭ havas ferion. Labortage mi estas ŝoforo de aŭtobuso...

SŁOWNICZEK: frapi uderzyć; faligi przewracać, zarzucać; preterpasanto przechodzień; viktimo ofiara; leviĝi podnieść się; ferio dzień wolny od pracy/nauki/;

hodiaŭ mi havas ferion mam dzisiaj
 dzień wolny od pracy; labortage
 w dniu pracy /labor-tage/; w znacze-
 niu "ferie" używa się: ferioj feria-
do; ferii spędzać ferie, spędzać
 dzień /dni/ wolny od pracy /nauki/,
 np. Somere mi feris en Miedzyzdroje.
 W lecie spędzałem swoje ferie w Mię-
 dzyzdrojach.

- Ĉ. Respondu: 1/ Kun kia rapideco estis veturanta
 la biciklisto? 2/ Kion li faris? 3/ Kion li
 diris al la preterpasanto? 4/ Ĉu la preterpa-
 santo povis senti sin kontenta? 5/ Ĉu la bici-
 klisto - laŭ via opinio - kondukis ĝentile?
 6/ Kion - viaopinie - oni devus fari kun la
 ŝoforoj, kiuj frapfaligis preterpasanton kaj
 rapide fuĝis per sia aŭto?

SŁOWNICZEK: fuĝi zbiec, uciekać /fuĝi for de la
 loko, fuĝi antaŭ la koleriĝinta ed-
 zino/

D. Traduku en la polan lingvon:

1/ Pierre-Jean Vaillard, franca publicisto:
 "Oni diras, ke la mono ne donas feliĉon, sed
 ja ĝi ebligas elekti tiun specon de mizero,
 kiun ni plej ŝatas..." 2/ El la flugfolio de
 la Societo por la Esplorado de la Kaŭzoj de
 la Vojakcidentoj /en Germana Federacia Res-
 publiko/: "Bona rimedo kontraŭ maljuniĝo es-
 tas dormado. La plej bona rimedo kontraŭ
 maljuniĝo estas dormado ĉe stirrado de la ve-
 turanta aŭtomobilo".

SŁOWNICZEK: publici publikować /w środkach maso-
 wego przekazu/; publicisto publicy-
 sta; mizero nędza, bieda; flugi
 latać, fruwać; folio liść, kartka
 papieru; flugfolio ulotka; esplorado
 badanie; vojakcidento wypadek drogowy
 /używa się również: trafikakcidento;

trafiko komunikacia, ruch drogowy/;
Germana Federacia Respubliko /GFR/
Niemecka Respubliko Federalna /NRF/;
Germana Demokratia Respubliko /GDR/
Niemecka Respubliko Demokratyczna /NRD/

LEKCA 19

Simpla elekto /novjorka anekdoto/

En juĝejo okazas divorca proceso. Juĝisto starigas demandon al la filo de la divorcanta geedza paro:

- Mia knabo, se viaj gepatroj divorcos, kun kiu vi preferus resti, ĉu kun panjo aŭ kun paĉjo?

- La afero dependas de tio - tuj respondas la knabo - kiu el ili kunprenos la televidilon...

A. Respondu: 1/ Pri kio demandis la juĝisto?
2/ Kion respondis la knabo? /De kio dependigis sian decidon la knabo?/

B. Do zdania "La afero dependas de tio, kiu el ili kunprenos la televidilon" pod "televidilon" kolejno podstawić: 1/ fajfilon, 2/ ludilojn, 3/ radioricevilon, 4/ ŝraŭbturnilon

Powtórzyć przyrostek "-il" /podręcznik, str. 192-193/.

SŁOWNICZEK: juĝi sadić /w sadić/; juĝisto sędzia; dependigi sian decidon uzależnić swoją decyzję /kondiĉigi sian decidon uwarunkować swoją decyzję/; fajfi gwizdać; ŝraŭbo śruba; ŝraŭbturnilo /ŝraŭb-turn-il-o/ śrubokręt /używa się również w tym znaczeniu "ŝraŭbilo"/

C. Do zdania: "De kio dependigis sian decidon la knabo" pod "decidon" i "knabo" podstawić parami: 1/ vojaĝon - junulino, 2/ edziniĝon - fraŭlino, 3/ divorcon - sinjorino

D. Skribu mallonge fikcian akuzon kontraŭ fikcia edzo aŭ edzino por ricevi divorceon.

Kursoj - avertoj

En la loko Doncastle en Britujo estas organizataj kursoj pri la geedzaj aferoj speciale por la 14-jaraĝuloj. Dum la lekcioj oni parolas pri kaŭzoj de la geedzaj konfliktoj kaj kvereloj, pri tio, kiel oni sintenu al la bopatrino kaj kiel oni reagu je la noktaj "ekspedicioj" de la edzoj.

SŁOWNICZEK: averti ostrzegać, przestrzegać;
averto ostrzeżenie, przestroga;
kverelo kłótnia; kvereli kłócić się;
sinteno stosunek do czegoś, do kogoś;
sinteni al ustosunkowywać się do, odnosić się

E. Do zdania: "Kiel oni reagu je la noktaj "ekspedicioj" de la edzoj" pod "je la noktaj ekspedicioj de la edzoj" kolejno podstawić:
1/ je la fikonduto, 2/ je la fiagoj, 3/ je la fivortoj.

Powtórzyć przedrostek "fi-" /podręcznik, str. 268/.

F. Traduku en la polan lingvon:

- 1/ Pura konscienco estas iafoje rezulto de malbona memorkapable.
- 2/ Ankaŭ la malpermesitajn fruktojn oni devas lavi antaŭ la konsumado.
- 3/ Ne ĉiu, kiu suprengrimpas per la eskalo de kariero estas libera de kapturnoj.

SŁOWNICZEK: konscienco sumienie; memorkapable /memor-kapable/ pamięć, zdolność pamiętania; malpermesita /mal-permes-it-a/ zakazany; konsumi konsumować; suprengrimpi /supren-grimpi/ wspinać się do góry; eskalo drabina; eskaltoro schody ruchome; kapturno /kaptur-turno/ zawrót głowy /używa się

również: kapturniĝo, vertiĝo/

LEK C J A 20

Sekreto de la sukceso

Unu el la frizejoj en la brita loko Gillinghan estas ĉiam sieĝata de klientoj. La sekreto de la sukceso konsistas en tio, ke la klientojn razas kaj tondas tie frizistinoj en toples-kostumoj. La prezoj en tiu ĉi frizejo estas kvaroble pli altaj ol en la aliaj frizejoj de la urbo.

SŁOWNICZEK: frizejo zakład fryzjerski; sieĝi oblegać; sieĝo obleżenie; razi golić; tondi strzyc; toples-kostumo strój topless; kvaroble czterokrotnie

Elstaraj specialistoj

La posedanto de aŭto-riparejo en Lyon en Francujo lokis ĉe la enirejo al la stablo la jenan ŝildon: "Tie ĉi laboras elstaraj specialistoj". Ĉe la enirejo al alia aŭto-riparejo troviĝanta ĉe la sama strato tuj aperis alia ŝildo: "Tie ĉi laboras instruistoj de la elstaraj specialistoj".

SŁOWNICZEK: elstara wybitny / = eminenta /; establo zakład, przedsiębiorstwo

Kio estas...?

En Novjorko oni malfermis oficejon por seksaj konsiloj. La oficejo enlaborigas 30 junajn kaj - kiel skribas la usona gazetaro - tre belajn virinojn, kiuj konsilas al la klientoj. En la tago de la malfermo de la oficejo venis nur unu kliento - 12-jaraĝa knabo kaj demandis "Kio estas sekso?".

SŁOWNICZEK: enlaborigi /en-labor-ig-i/ zatrudniać; konsilo rada, porada

Pensoj

- 1/ Se vi sukcesis konvinki junulinon, ke ŝi iru kun vi al kinejo, vi atingis strategian sukceson. La cetero jam apartenas al via taktiko...
- 2/ Ĉu arbo iam povas ataki ŝoforon? Neniam, escepte de la kazo de memdefendo.
- 3/ La dimensioj de niaj ĉagrenoj dependas de tio, ĉu ili jam pasis aŭ ankoraŭ daŭras.
- 4/ Belajn virinojn ni lasu al la viroj sen imagokapablo.
- 5/ Difino de la ordinarulo: malgranda, ordinara ulo, nerimarkebla en la homamaso konsistanta el du personoj.

SŁOWNICZEK: strategio strategia; cetero reszta; taktiko taktyka; escepto wyjątek; escepte de z wyjątkiem; memdefendo samoobrona; dimensio rozmiar; imago-kapablo wyobraźnia, zdolność, umiejętność wyobrażania sobie; difino definicja; ordinarulo zwykły, szary człowiek; nerimarkebla /ne-rimark-
-ebla/ niedostrzegalny, niezauważalny; homamaso /hom-amaso/ tłum /ludzi/

Fina skribtasko

Elektu unu el la subaj temoj kaj skribu 1-2-paĝan ekzercon:

- 1/ Avantaĝoj kaj malavantaĝoj de ĉi tiu lernolibro.
- 2/ Recenzo de laŭvole elektita numero de "Pola Esperantisto".
- 3/ Kiel mi imagas mian kontribuon al la diskonigo de Esperanto en Pollando?
- 4/ Kiamaniere oni devus varbi al la kursoj de Esperanto?

Atenton! Surbaze de la fina skribtasko kaj surbaze de la ekzercoj skribitaj dum la daŭro de la kurso oni faros la ĝeneralan pritakson de la lernado en la III-a semestro. La personoj, kiuj sukcesos en la lernado ricevos atestilon.

B i b l i o g r a f i a

Przy opracowaniu niniejszego skryptu korzystano z wycinków prasowych z następujących dzienników i tygodników: "Dookoła Świata", "Express Wieczorny", "Głos Pracy", "Ilustrowany Kurier Polski", "Kulisy", "Kurier Polski", "Kurier Szczeciński", "Sztandar Młodych", "Trybuna Mazowiecka".

SERDECZNIE DZIĘKUJEMY

11 24